Голові разової спеціалізованої вченої ради
ДНП «Державний університет «Київський авіаційний інститут»
Виконувачці обов'язків завідувача кафедри
фінансових технологій та бізнесу
Факультету менеджменту, фінансів та маркетингу
д.е.н., професору **Коваленко Ю. М.**

РЕЦЕНЗІЯ

доктора економічних наук, професора,
академіка Академії економічних наук України,
професора кафедри фінансових технологій та бізнесу
факультету менеджменту, фінансів та маркетингу
НУ «Київський авіаційний інститут»
Белінської Яніни Василівни
на дисертаційну роботу **Дудка Дмитра Валерійовича**
«Механізм трансмісії процентних ставок в монетарній політиці в період структурних шоків»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
в галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Актуальність теми дослідження.

В умовах глибоких макроекономічних дисбалансів, спричинених структурними шоками та підвищеною невизначеністю, особливої актуальності набуває проблема підвищення ефективності монетарної політики та її здатності забезпечувати цінову і фінансову стабільність без пригнічення економічної активності. Складність сучасних трансмісійних механізмів, взаємодія очікувань економічних агентів, валютного каналу та кредитної динаміки потребують застосування новітніх інструментів аналізу та моделювання, що поєднують економічну теорію і сучасні кількісні методи.

Актуальність дослідження додатково зумовлюється трансформаційними процесами у глобальній економіці, зокрема наслідками енергетичних криз, геополітичної нестабільності та постпандемійного відновлення, які істотно змінюють характер і

швидкість передавання монетарних імпульсів. У таких умовах традиційні підходи до аналізу процентного каналу трансмісії часто виявляються недостатніми, оскільки не враховують структурні розриви, асиметричність реакцій економічних агентів і нелінійність економічних процесів.

Для України ця проблематика є особливо важливою з огляду на вплив повномасштабної війни, що супроводжується різкими коливаннями валютного курсу, інфляційними сплесками, змінами у банківській системі та трансформацією очікувань економічних агентів. За таких умов ефективність процентної політики значною мірою залежить від здатності центрального банку враховувати як короткострокові ефекти, так і довгострокові структурні зрушення в економіці.

Крім того, зростає роль комунікаційної політики та управління очікуваннями, які стають важливими каналами монетарної трансмісії поряд із традиційними інструментами. Це зумовлює необхідність розробки інтегрованих підходів, що поєднують економетричні моделі з елементами причинного аналізу та сценарного прогнозування.

Отже, дослідження механізму трансмісії процентних ставок у монетарній політиці в умовах структурних шоків є своєчасним і важливим як з теоретичної, так і з практичної точки зору, оскільки спрямоване на підвищення результативності монетарного регулювання та адаптацію економічної політики до умов високої невизначеності.

Дисертаційне дослідження виконано в рамках планової науково-дослідної роботи кафедри фінансів, обліку та оподаткування за темою «Механізми фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення національної економіки» (2024–2026 рр., державний реєстраційний номер № 0124U001523). У межах цієї наукової тематики автором

поглиблено теоретико-методичні засади дослідження монетарної трансмісії, удосконалено підходи до аналізу механізму передавання процентних ставок та сформовано концептуальні положення щодо його функціонування в умовах структурних трансформацій економіки.

Отримані результати органічно доповнюють комплекс досліджень кафедри, спрямованих на вивчення фінансових механізмів у період воєнних викликів і відновлення, та розширюють наукове розуміння поведінки монетарної політики в умовах високої невизначеності.

Сутність обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації.

Дослідження Дудка Д.В. присвячене розробленню теоретико-методичного та практичного базису інтегрованої моделі оцінювання наслідків альтернативних сценаріїв монетарного регулювання в умовах структурного шоку. Автором чітко окреслено проблемне поле, визначено об'єкт і предмет дослідження, сформульовано мету (обґрунтування теоретико-методичних та науково-практичних засад трансмісії процентних ставок у монетарній політиці під час структурних шоків) та систему взаємопов'язаних завдань.

Обґрунтованість наукових положень забезпечується логічною узгодженістю між метою, завданнями та отриманими результатами дослідження, а також комплексним використанням сучасних методів економічного аналізу. Теоретичні узагальнення базуються на ґрунтовному опрацюванні наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, що дозволило систематизувати існуючі підходи до розуміння механізму трансмісії процентних ставок та виявити їх обмеження в умовах структурних шоків.

Достовірність отриманих результатів підтверджується використанням репрезентативної інформаційної бази, яка включає офіційні статистичні дані, матеріали центральних банків, міжнародних

організацій та аналітичні звіти. Застосування економіко-математичних методів, зокрема VECM-моделювання, імпульсного аналізу, сценарного підходу та елементів причинно-орієнтованого моделювання, забезпечило можливість виявлення стійких причинно-наслідкових зв'язків і кількісної оцінки впливу монетарних рішень на ключові макроекономічні показники.

Важливою складовою обґрунтованості є також проведення перевірок адекватності та стійкості моделей, узгодженість результатів, отриманих різними методами, а також їх економічна інтерпретація з урахуванням сучасних умов функціонування національної економіки. Отримані висновки є логічним продовженням проведеного аналізу та підтверджуються емпіричними результатами.

Наукова новизна положень, сформульованих в дисертаційній роботі

Наукова новизна роботи полягає у низці положень, присвячених комплексному розвитку теоретичних, методичних і прикладних засад функціонування механізму трансмісії процентних ставок у періоди структурних шоків.

Дисертантом сформовано цілісну концепцію функціонування механізму трансмісії процентних ставок в умовах структурних шоків, яка враховує зміну поведінкових реакцій економічних агентів, порушення традиційних каналів передачі та посилення ролі очікувань та розроблено імітаційні сценарії монетарної трансмісії для кризових умов України, що дозволяють оцінювати альтернативні траєкторії впливу процентної політики на макроекономічні показники.

Здобувач запропонував удосконалення та розвиток наукового підходу до оцінювання імпульсного впливу облікової ставки на банківський сектор із урахуванням часових лагів та структурних змін у фінансовій системі, методичного підходу до аналізу впливу структурних

шоків на формування економічних очікувань, що розширює можливості моделювання монетарної трансмісії та підхід до оцінки передачі ключової ставки на досягнення монетарних цілей в умовах нестабільності, що підвищує точність визначення ефективності монетарної політики.

У сукупності отримані результати поглиблюють наукове розуміння механізмів монетарної трансмісії та створюють основу для підвищення ефективності процентної політики в умовах різких зовнішніх і внутрішніх збурень.

Особливої уваги заслуговує методичний інструментарій дослідження. У роботі застосовано економетричні методи аналізу динамічних взаємозв'язків, сценарійне моделювання та каузальні нейромережі. Це дозволило автору не лише оцінити короткострокові ефекти змін облікової ставки, валютних інтервенцій та комунікаційної політики, але й простежити їх вплив на інфляційні очікування, кредитну активність і валютний курс у різних режимах реагування. Представлені результати демонструють високий рівень аналітичної опрацювання даних і коректність інтерпретації отриманих оцінок.

Структура і зміст дисертаційної роботи, мова та стиль викладених результатів.

Дисертація має вибудувану трирівневу ієрархію, що послідовно поєднує теоретичне обґрунтування, методичне забезпечення та прикладні результати дослідження механізму трансмісії процентних ставок у монетарній політиці. Зокрема, у першому розділі сформовано теоретико-концептуальну основу дослідження. Проаналізовано сучасні наукові підходи до розбудови механізму трансмісії процентних ставок, уточнено економічний зміст і роль процентного каналу в системі монетарної трансмісії. Особливу увагу приділено структуризації каналів передавання монетарних імпульсів, що дозволило обґрунтувати їхню

внутрішню будову та взаємозв'язки. Розвинено концептуальні засади функціонування механізму трансмісії процентних ставок в умовах структурних шоків, що поглиблює розуміння змін у поведінці економічних агентів і трансформації монетарних сигналів у кризових умовах.

Другий розділ присвячено розвитку методичного інструментарію дослідження. Удосконалено науковий підхід до аналізу та оцінки імпульсного впливу облікової ставки на банківський сектор України, що дає змогу більш точно ідентифікувати часові лаги та силу впливу монетарних рішень. Обґрунтовано методичний підхід до оцінки впливу структурних шоків на формування економічних очікувань, що дозволяє враховувати поведінкові аспекти трансмісії. Крім того, удосконалено підхід до оцінювання передачі ключової ставки на досягнення монетарних цілей у періоди нестабільності, що підвищує аналітичну точність дослідження ефективності монетарної політики.

У третьому розділі представлено прикладні результати та практичні рекомендації. Визначено специфіку функціонування каналів трансмісії процентних ставок в Україні в умовах структурних шоків і посткризового відновлення, що дозволило виявити ключові обмеження та деформації трансмісійного механізму. На цій основі обґрунтовано стратегічні та тактичні орієнтири монетарної політики в кризових умовах і періодах адаптації. Запропоновано імітаційні сценарії розвитку монетарної трансмісії, які можуть бути використані для прогнозування наслідків різних політик та підвищення обґрунтованості управлінських рішень.

Робота сприяє поглибленню розуміння ролі довіри, комунікаційної політики та координації інструментів регулювання в забезпеченні макрофінансової стабільності.

Мова дисертаційного дослідження вирізняється чіткістю, логічною

послідовністю та відповідністю вимогам наукового стилю: виклад матеріалу є структурованим, термінологічно виваженим і коректним, із використанням усталеного категоріального апарату економічної науки; автор послідовно дотримується академічної манери подання результатів, уникає двозначностей і надмірної описовості, забезпечуючи аргументованість і доказовість кожного положення, що сприяє цілісному сприйняттю дослідження та підтверджує високий рівень наукової культури викладу.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджуються широкою апробацією результатів дослідження. Основні ідеї та напрацювання були оприлюднені у фахових та міжнародних виданнях, а також представлені на науково-практичних конференціях різного рівня. Загалом результати дослідження відображено у 12 наукових публікаціях, серед яких 1 — у зарубіжному виданні, 6 — у наукових фахових виданнях України та 5 — у матеріалах конференцій.

У роботах, підготовлених у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, що є особистим внеском здобувача; відповідні результати чітко ідентифіковано у списку публікацій.

Практичне значення отриманих результатів.

Практична цінність дослідження полягає у можливості використання розробленої моделі для підтримки прийняття рішень у сфері грошово-кредитної політики. Запропонований інструментарій може застосовуватися під час формування середньострокових прогнозів, оцінювання наслідків альтернативних сценаріїв зміни процентної ставки та обсягів валютних інтервенцій, а також у процесі стратегічного планування стабілізаційних заходів.

Ефективність і прикладний характер отриманих результатів

підтверджуються їх впровадженням у діяльність профільних установ. Зокрема, довідка Управління роботи з проблемними активами Національного банку України (від 13.03.2026 № 63-0013/22036) засвідчує застосування вдосконалених кількісних методів оцінювання трансмісійних ефектів монетарних інструментів, розширеного інструментарію сценарного аналізу та підходів до підвищення точності оцінювання інфляційних і валютних ризиків. Використання моделі, що поєднує економетричні методи, каузальний аналіз, нейронні мережі та сценарно-режимний підхід, забезпечує точніше відтворення динаміки ключових макроекономічних показників, підсилює обґрунтованість монетарних рішень і зміцнює прогнозно-аналітичні спроможності регулятора. Крім того, модель може бути інтегрована у внутрішні системи ризик-менеджменту, підвищуючи якість оцінювання шоків і стійкість політики в умовах невизначеності.

Практичне використання результатів підтверджено також у діяльності державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій» (УКРНОІВІ). Запровадження розроблених підходів розширило можливості аналітичної підтримки інноваційного розвитку, підвищило точність прогнозування зовнішнього макроекономічного середовища та сприяло вдосконаленню стратегічних документів у сфері інтелектуальної власності й інновацій на основі сучасних прогностичних технологій (довідка від 11.03.2026 № 59-Д/2026). Запропоновані методичні рішення створюють основу для подальшого розвитку симулятивних архітектур і прогнозних інструментів, здатних забезпечити точнішу оцінку інноваційного потенціалу, підвищити адаптивність стратегічних рішень і посилити інституційну спроможність державних органів у період економічної трансформації.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Дисертаційна робота Дудка Дмитра Валерійовича на тему: «Механізм трансмісії процентних ставок в монетарній політиці в період структурних шоків» відповідає принципам академічної доброчесності. У дисертації та наукових працях, які відображають її результати, відсутній академічний плагіат, фабрикації та фальсифікації, що підтверджено відповідною довідкою.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Зауваження та рекомендації до дисертаційної роботи.

Позитивно оцінюючи науковий рівень та практичну значущість виконаного дослідження, доцільно висловити низку зауважень і рекомендацій, які можуть бути враховані автором у подальшій науковій роботі.

По-перше, в умовах різких інституційних змін та воєнних ризиків параметри моделей можуть бути нестабільними. Доцільним було б доповнити дослідження тестуванням на структурні злами та аналізом стабільності коефіцієнтів у підперіодах;

По-друге, хоча в роботі враховано інфляційні та курсові очікування, їх формування розглянуто переважно через статистичні залежності. Більш глибоке включення поведінкових аспектів або адаптивно-раціональних механізмів формування очікувань посилило б теоретичну складову.

По-третє, робота виграла б від включення короткого компаративного аналізу досвіду країн із подібною макроекономічною структурою, що дозволило б підтвердити універсальність або специфічність отриманих висновків.

Проте, в цілому робота є завершеним, самостійним і актуальним науковим дослідженням, яке має теоретичну глибину та практичну

значущість, а її результати можуть бути використані як у науковій, так і в прикладній площині формування ефективної монетарної політики.

Загальний висновок.

Дисертація Дудка Дмитра Валерійовича на тему «Механізм трансмісії процентних ставок в монетарній політиці в період структурних шоків» є самостійним науковим дослідженням, що за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а Д.В. Дудко заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Доктор економічних наук, професор,
академік Академії економічних наук України,
професор кафедри фінансових технологій
та бізнесу
ДНП «ДУ «Київський авіаційний інститут» Яніна БЕЛІНСЬКА

Підпис Белінської Яніни засвідчую
проректор з науковим дослідженням
та трансферу технологій С. Гнатюк